

OBSAH

Pavol Weiss	16
Adriana Krúpová	58
Dušan Vicen	90
Uršula Kovalyk	142
Miklós Forgács	202
Dodo Gombár	238
Peter Janků	266
Gabriela Alexová	302
Kamil Žiška	354
Marek Godovič	384
Slavka Cíváňová	422
Jana Micenková	460
Dušan Poliščák	498
Tomáš Procházka	532
Samuel Chovanec	560

GREEN DRĀMA

Začiatkom októbra 2018 vyhlásil Divadelný ústav projekt určený pre slovenských profesionálnych dramatikov a dramatičky s názvom GREEN DRĀMA. Jeho cieľom bola podpora vzniku nových dramatických textov týkajúcich sa aktuálnych a pálčivých tém ekológie a environmentalistiky.

Súčasťou projektu boli vzájomné tvorivé stretnutia autorov a autoriek s dramaturgičkami, ale i spoločný teambuilding v Budmericiach, počas ktorého sa vzájomne podelili o svoje prvotné námety a diskutovali o ich ďalšom umeleckom potenciáli. V januári 2019 Štúdio 12 usporiadalo prednášku s vedcami zo Slovenskej akadémie vied pod názvom *Dráma: klíma!* s klimatológom Jozefom Pechom a entomológom a environmentálnym ekológom Petrom Fedorom. Počas večera sa premietal aj dokumentárny film Erika Baláža *Nesmrtelný les*.

Prvé námety a časti textov boli odprezentované 5. mája 2019 v Modrom salóne Slovenského národného divadla počas festivalu Nová dráma/New Drama. Dokopy 15 autorov a autoriek spolupracovalo s tromi dramaturgičkami – Andreou Domeovou, Vladislavou Fekete a Miriam Kičiňovou. Odborným konzultantom projektu bol divadelný kritik Miloslav Juráni a koordinátorkou dramaturgička Lenka Čepková.

Aký je váš vzťah k téme ekológie, environmentalistiky?

Kedysi som chcel študovať ochranu životného prostredia, takže k prírode, k Zemi a jej ochrane mám vzťah od malička. Nechápem ľudí, ktorí v sebe nemajú zodpovednosť za prírodu a prostredie, v ktorom žijeme.

Ako vy sami prispievate k tomu, aby sme žili ekologickejšie?

Snažím sa nepoužívať jednorazové plasty, všetko recyklujem. Kritický som k mediálne riadeným kampaniam, ktoré bojujú proti slamkám a ušným tyčinkám, ale neuvedomujú si, že najväčší znečisťovatelia sú výrobcovia vôd plnených do plastových fľaš. Nadnárodné koncerny sa musia z pobláznenia ľudí zabávať, ak priamo túto kampaň neriadili, aby od seba odpútali pozornosť.

A elektrické autá? Niektorí tú elektrinu musí vyrobiť a zaťažiť prírodu. Neverím, že elektrické autá sú ekologickejšie ako normálne. Proste je to móda. Nik nerieši, že jeden tanker preplávajúci oceán znečistí ovzdušie viac ako milióny áut za celý rok. Neviem, či v dnešnej dobe je prejavom ekologickej zodpovednosti to, že som počas života vysadil možno tisíc stromov.

Aké sú vaše prognózy do budúcnosti? Zlepší sa to alebo pomaly smerujeme k záhube?

Som skeptický. Jasné, že sa to nezlepší, smerujeme k záhube, uvaríme sa v znečistení ako žaba v postupne zohrievanom hrnci.

Obraz 1

Na scéne je kuchynský stôl a stoličky. Po boku scény sú dva veľké monitory. Na nich vidíme, čo Sima natáča, ako aj vstupy jednotlivých respondentov.

SIMA (medzi divákmi. Drží v ruke kameru, obraz sa premieta na monitory.) Takže... Ahoj. Volám sa Simona a chcem vás veľmi pekne poprosiť, či by ste mi nepomohli s mojou ročníkovou prácou. Ide o audiovizuálny projekt na tému, názov je strašidelný: Zhoršujúce sa globálne životné prostredie a jeho vplyv na rozklad spoločnosti. Ja za to nemôžem. Také som dostala zadanie v škole. Súčasťou projektu budú aj odpovede bežných ľudí na niektoré anketové otázky. Viem, že čakáte na predstavenie, ale mohli by ste mi venovať minútku, kým sa to začne? Môžete vy? (Osloví diváka.) Myslíte si, že vy, ako jedinec, môžete urobiť niečo pre životné prostredie? A čo konkrétne?

DIVÁK (odpoveď)

SIMA Ako vnímate klimatické zmeny? Myslíte, že majú nejaký dopad na spoločnosť?

DIVÁK (odpoveď)

SIMA Ďakujem vám a všetkým. A prajem skvelý zážitok z predstavenia.

Sima z hľadiska vstupuje priamo na javisko.

Obraz 2

SIMA (názvy kapitol počujeme vždy iba z reproduktorov)
Kapitola 1. Rodina

SIMA (na monitoroch vidíme, čo Simona sníma) Toto je môj domov a niekde tu je aj moja rodina. Myslím, že rozklad spoločnosti sa mi najlepšie odprezentuje na nej... mami? Si doma? Už mám skoro celý projekt hotový. Mám v ankete asi desať respondentov. Niektorí boli fakt zaujímaví. Ešte potrebujem natočiť rodinu a hotovo. Haló je niekto doma?

MAMA Pusti rádio. Chcem počúvať správy.

SIMA (otrávene) Mami, teraz nie. Rušilo by ma to. Potrebujem dokončiť ten projekt. Pozri sa na net.

Ďakujeme,
že neplodíte!

ROBOTNÍK 3 Každá pôda má iný charakter.
ROBOTNÍK 1 Ale každá pôda má charakter!
ROBOTNÍK 2 My máme tiež charakter.
ROBOTNÍK 4 My sme nočné charaktery.
ROBOTNÍK 3 Pomôžeme úbohej prírode.
ROBOTNÍK 2 Máme problémovú zónu.
ROBOTNÍK 4 Odstránime problém. Robíme potajomky.
ROBOTNÍK 1 Aby zóna mohla kvitnúť.
ROBOTNÍK 3 Obrazne.
ROBOTNÍK 2 Ja som za to, že doslova.
ROBOTNÍK 4 Krajina je naším obrazom.
ROBOTNÍK 3 Obrazne.
ROBOTNÍK 2 Doslova.
ROBOTNÍK 1 Príroda stratila seba, a my jej ju vrátime.
ROBOTNÍK 2 A keďže podstata je hriešna vec, tak to robíme v noci.
ROBOTNÍK 4 Neviem, či hriešne je dobré slovo.
ROBOTNÍK 2 Ani ja neviem.
ROBOTNÍK 1 Nie je dobré slovo.
ROBOTNÍK 3 Nie sú zlé slová.
ROBOTNÍK 4 Len zlé rúry.
ROBOTNÍK 3 Nestraš.
ROBOTNÍK 1 Je hodina strašidelných rúr.
ROBOTNÍK 2 Čo vy viete o rúrach?
ROBOTNÍK 4 Len sa nerozplač.
ROBOTNÍK 1 Smrteľné rúry útočia po polnoci.
ROBOTNÍK 2 Nedívaj sa do studne, lebo ťa zoberie Ježibaba!
ROBOTNÍK 4 Chceš naznačiť, že rúra je provizórna studňa?
ROBOTNÍK 3 Obrazne.
ROBOTNÍK 2 Už dávno doslova.
ROBOTNÍK 1 Veď naša drenáž udrží vodu a nie odvádza.
ROBOTNÍK 3 Ja som sa pozrel do rúry. Náhodou. Ani som ne-myslel medzitým na rúru. A bola tma.
ROBOTNÍK 2 Urazená rúra je najhorší nepriateľ.
ROBOTNÍK 4 Najmä, keď sa pomsty ujme sama Ježibaba.
ROBOTNÍK 3 Ješitné rúry nepoznajú prepáčenie.
ROBOTNÍK 1 Myslíte si, že sme v nemilosti?
ROBOTNÍK 3 Veď sme po kolená v močiari, z každého nášho otvoru vyskakujú neznáme potvory a navyše nám chodia hlavou Ježibaby a nie Hravé víly Ryžoviska!

Všetci sa pozerú na Evu.

DEDO, OTEC, LYKOŽRÚT Ona je tehotná?!

EVA (šepne) Ja?

Adam je šťastný, Eva v panike.

Obraz 14

Adam sa teší ako malý, beží po lese, skáče. Robí mlynské kolá.

ADAM Ja budem foter! Foter s veľkým chlpatým bruchom,
po ktorom bude skákať jeho syn ako po trampolíne!

Adam dvihne Evu, zatočí ju.

ADAM Evi... sa netešíš?! Ty a ja, plus náš svišť.

EVA Nehovor mu svišť.

ADAM Kedy si mi to chcela povedať?

Adam je šťastný. Eva v úzkych.

ADAM Čakala si na správny timing? Akože západ slnka, letný
dážď...

Eva si vzdychne.

EVA Nepovedala by som ti to.

Adam znervózne.

ADAM Nechápem.

EVA ... lebo nechceš.

ADAM Počkaj. Ty si naše dieťa chceš vziať, lebo sa bojíš klimatickej katastrofy a celého ekobláblabla?!

EVA Nie!

ADAM Chceš nášho svišťa vychovávať sama?!

EVA Uvažujem o tom. Prepáč.

ADAM Doriti, to nie je fér!

EVA Ani ty ku mne nie si fér! Kašleš na bodový systém a toto sú
dôsledky.

Obraz 1

FOGG Drahý Passpartout!

PASSPARTOUT Áno, pane!

FOGG Dnes sa vydáme na cestu.

PASSPARTOUT Áno, pane! ... a kam?

FOGG Čo nevidieť sa vrátíme – pôjdeme okolo sveta.

PASSPARTOUT Aha, takže čo nevidieť sa vrátíme... okolo sveta?

Zase? A teraz? Celého?

FOGG Dá sa ísť okolo sveta do polovice?

PASSPARTOUT Pane, ale veď to sa musíme aj trochu pobaliť, nemyslíte? A práve vám varím na raňajky párky! Presne podľa vášho plánu, sedem štyridsať budú nachystané.

FOGG Len pyžamo, môj verný sluha, bankové šeky, knihu *Kontinentálneho sprievodcu* a hodinky značky *Schwarz and Braun*. Nič viac nám netreba. Čo bude chýbať, kúpime a čo nekúpime, to nám logicky nebude treba. A rýchlo! S pánmi z Reformného klubu som uzavrel stávk, že to stihnem za 80 dní. Takže každá sekunda drahá, priateľu, a zbytočné balenie sú minúty navyše.

PASSPARTOUT Pane, ale práve v rádiu hlásili zápchy tretieho stupňa a zvýšené smogové riziko vo West Ende. Viete, že Londýn je povestný svojou šedou hmlou, v ktorej sa skrývajú molekuly jedovatého dusíka.

FOGG Čítaš veľa zbytočných novín, Passpartout. (*Dá rúško jemu aj sebe.*) Trochu chemikálií vo vzduchu nám neublíži a kolaps v premávke nás neodradí od tejto veľkej cesty, pretože...

PASSPARTOUT Pretože?

FOGG Pretože pôjdeme na železničnú stanicu Charing Cross pešo. Ach, milujem veľkomesto a jeho rozmory!

PASSPARTOUT Pane, vy ste lord a chcete ísť londýnskymi ulicami pešo? A ešte k tomu, keď sa ponáhľate?

FOGG Presne tak – z našej ulice Savile Row je to priam ideálna prechádzka. A navyše je to dobré na krvný obeh a dobre vieš, že mám slabú cukrovku a nábeh na reumatické choroby. A to nemám ešte ani tridsať rokov. Cesta okolo sveta ma buď úplne zničí, alebo mi zachráni život. Aj tebe, Passpartout! Uvidíš! Niekedy nepoužiť v Londýne taxík znamená predĺžiť si život. Minimálne o tretinu.

PASSPARTOUT Ale veď ja som zdravý ako repa!

FOGG Zatiaľ, zatiaľ. Ešte chvíľu budeš jesť tú chemickú stravu z obchodných reťazcov a dorazíš sa postupne aj ty. Už sme zbalení?

Je absolventom VŠMU v Bratislave v odbore divadelná veda a polonistika a FAMU v Prahe v odbore scenáristika a dramaturgia. V priebehu štúdia sa zúčastnil na semestrálnych pobytoch na Escola Superior de Teatro e Cinema v Lisabone a na Uniwersytet Jagielloński v Krakove. Ako autor, dramaturg a scenárista spolupracoval na rôznych divadelných a rozhlasových inscenáciách v rámci Filmovej a televíznej fakulty Akadémie múzických umení v Prahe, Českého rozhlasu či RTVS. Dostal sa do finále súťaží Poviedka, Dráma a Artscript. Poviedky publikoval v literárnych časopisoch RaK, Dotyky, PARK. V rokoch 2011 – 2018 pracoval ako dramaturg v Štúdiu 12. V súčasnosti pôsobí ako odborný pracovník v Divadelnom ústave. V roku 2017 absolvoval doktorandské štúdium na Katedre divadelných štúdií Divadelnej fakulty Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Recenzie a kritiky publikoval v divadelných periodikách a denníkoch. V Slovenskom rozhlase boli realizované jeho rozhlasové hry *Tretí breh* a *Voľná*. Český rozhlas realizoval jeho text *Spisovatelia do rodín!*. Poviedky a drámy mu vyšli v zborníkoch *Poviedka '97*, *DRÁMA 2011* a *EÚ očami drámy/Ódy či frašky*. Momentálne pracuje na svojom debutovom románe *Fatal Hoax*. Ako dramaturg spolupracoval s nezávislými divadlami Farma v Jeskyni, Divadlo Pôtoň alebo Divadlo NUDE.

Poznámka k textu a jeho inscenovaniu:

Milí kolegovia,

táto partitúra je určená pre variabilný počet performerov/hercov/tanečníkov. Slúži ako skladačka, ktorú odovzdávam režisérovi alebo choreografovi v dobrom úmysle, že ju zloží podľa svojho tvorivého zmysľania – ja sám mám predstavu, ako by finálny tvar mal vyzeráť, a rád s vami budem konzultovať, chcem vás však pozvať k tomu, aby ste tento materiál použili ako odrazový mostík, nie ako okovy. Je tu však pár dôležitých vecí, na ktorých trvám: v texte je niekoľkokrát použitý zahraničný jazyk – tieto pasáže musia odznieť tak, ako sú napísané – ak sa obávate zrozumiteľnosti, možno môže byť jeden z figurantov na scéne tlmočník, ktorý bude slúžiť len na to, aby danú pasáž preložil, alebo ešte scénickejšie riešenie môže byť využitie nahrávky z Google Translate. Putovanie týmto textom si predstavujem ako náhly skok do vody príliš hlbokej, až postupné vynorenie sa na pobreží, kde je zrazu všetko jasné. Rovnako ako v texte, aj teraz sme zahltení množstvom nepotrebných informácií, clickbaitmi, ktoré nám berú pozornosť od skutočných, podstatných problémov, ktoré si všimneme až príliš neskoro.

Poznámka k priestoru:

Finálny kus by mal byť prezentovaný, resp. odohraný vo veľkom priestore. Predstavujem si veľký sklad – trebárs zanedbaný cukrovar alebo iný priestor, na ktorom poznať zub času. Uprostred tohto priestoru vidím pódium – veľkosť bude závisieť od toho, aký počet performerov/figurantov zvolíte. Toto pódium musí byť štýlovo veľmi kontrastné oproti priestoru, v ktorom sa nachádzame. Čiže, ak vám grant dovoľí prenajať si zanedbaný sklad – pódium by malo byť čarokrásne „kabaretné kukátko“. V priestore od začiatku fungujú upratovači. Sú súčasťou priestoru a nikdy nijako do deja nebudú zasahovať. Odporúčam, aby ste na túto prácu oslovili tanečníkov, majú dostatočnú fyzickú zdatnosť a koncentráciu, aby zvládli toto konanie. Ich pohyb musí byť spomalený – každý ťah metlou, pohyb po priestore... Keď ich rozmiestnite v priestore zodpovedne, môžu vám vytvoriť zaujímavý dojem pohyblivého horizontu, preto zvážte aj počet, aj ich miesto.

A teraz sa na to teda pozrime.